

ศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

2. ที่มา

- นโยบายของ คสช. ให้มีศูนย์เรียนรู้การเกษตรในพื้นที่
- เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร จากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ
- เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร
- เกษตรกรต้นแบบเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ฯ
- เป็นศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรของชุมชนในระดับอำเภอ
- สอดคล้องกับชนิดสินค้าหลักสำคัญของอำเภอ
- อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 882 ศูนย์

1. ความหมาย

- แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรของชุมชน (อำเภอ)
- ศูนย์กลางการบริการ และแลกเปลี่ยนความรู้
ข้อมูลข่าวสาร
- ดำเนินการในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบ
ความสำเร็จ

เกษตรกรต้นแบบ

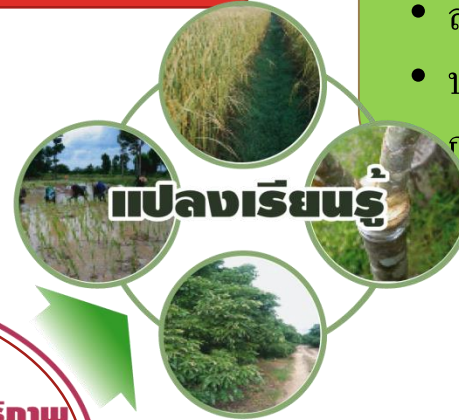
- เป็น Smart farmer
- ประสบความสำเร็จ
- เป็นที่ยอมรับ/เป็นแบบอย่าง

องค์ประกอบของ ศพก.

เกษตรกรต้นแบบ

แปลงเรียนรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตสินค้าเกษตร
(ศพก.)

หลักสูตรการเรียนรู้

ฐานเรียนรู้

แปลงเรียนรู้

- เป็นแปลงของเกษตรกรต้นแบบ
- สาธิตวิธี/สาธิตผล
- ปรับปรุง/ปรับเปลี่ยนการผลิต

หลักสูตรการเรียนรู้

- เนื้อหาวิชา
- วิธีการเรียนรู้
- แผนการเรียนรู้

ฐานการเรียนรู้

- สอดคล้องกับหลักสูตร
- เรียนรู้จากของจริง
- เรียนรู้เฉพาะเรื่อง
- มีข้อมูล/องค์ความรู้

3. แนวทางการทำงาน

- ศพก. เป็นของชุมชน
- บริหารจัดการ โดยเกษตรกรกรต้นแบบและชุมชนร่วมกับ
นักส่งเสริมการเกษตรและ จนท. หน่วยงานต่าง ๆ
- เป็นกลไกส่งเสริมการเกษตร บูรณาการวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร
- มีหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่ชัดเจน
- เกษตรกรเรียนรู้ตามหลักสูตรและแผนการถ่ายทอด
- เน้นการเรียนรู้จากของจริง
- ปฏิบัติจริงร่วมกันในแปลงเรียนรู้

บทบาทหน้าที่ของ ศพก.

- ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม
- ให้ข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตร
- ศูนย์กลางในการพบปะของเกษตรกรและหน่วยงานในชุมชน

1. การถ่ายทอดเทคโนโลยี

กระบวนการ ดำเนินงาน

- เกษตรกรเป้าหมายคือเกษตรกรประกอบอาชีพตามสินค้าหลักในระดับอำเภอ
- คัดเลือกเกษตรกรผู้นำให้ครอบคลุมทุกตำบลที่ผลิตสินค้าหลัก ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ โดยมีสัดส่วนเกษตรกรผู้นำ 1 คน รับผิดชอบเกษตรกรเป้าหมาย 25-30 คน
- พัฒนาเกษตรกรผู้นำ เพื่อให้มีความรู้ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรเป้าหมายได้
- เกษตรกรผู้นำจัดการเรียนรู้แก่เกษตรกรเป้าหมาย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

กระบวนการ ดำเนินงาน

2. การให้บริการด้านการเกษตร

หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ

ได้ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ในการถ่ายทอดความรู้และ
เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งให้การบริการและสนับสนุนปัจจัยการผลิต
ต่าง ๆ ได้แก่

- การจัดการเรียนรู้โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับเกษตรกรต้นแบบ
- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของศูนย์ให้มีความพร้อม

กระบวนการ ดำเนินงาน

3. การให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ
ได้แก่ สถานการณ์ภัยแล้ง เตือนภัยการ
ระบาดของศัตรูพืช ราคาผลผลิต ฯลฯ โดย

- เกษตรกรทั่วไปสามารถเข้ามารับบริการที่ศูนย์
- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น
เกษตรกรผู้นำ อคม. และสื่อต่าง ๆ

4. การแก้ปัญหาเกษตรกร

กระบวนการ
ดำเนินงาน

สถานที่พบปะเกษตรกร พูดคุยหารือ ปัญหา ข้อร้องเรียน
เดือนร้อน และหาทางแก้ไขปัญหาในชุมชน และเสนอ
หน่วยงานที่รับผิดชอบในปัญหาที่เกินกว่าชุมชนแก้ไข

5. การใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ของเกษตรกร

- เข้าเรียนรู้ตามหลักสูตรและแผนการถ่ายทอด
- ศึกษาและแลกเปลี่ยนกับเกษตรกรต้นแบบ
- ได้รับการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร
- ได้รับการบริการด้านการเกษตรต่างๆ

5. การใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ของหน่วยงานต่าง ๆ

- พื้นที่ดำเนินการส่งเสริมด้านการเกษตรในพื้นที่
- จุดให้บริการทางวิชาการ ข้อมูลข่าวสารและให้บริการด้านการเกษตรในชุมชน

4. บทบาทหน้าที่

บทบาทหน้าที่ของ หน่วยงานต่าง ๆ

- ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ ศพก.
- ถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- สนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ
- ร่วมในการจัดทำฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้
- ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการจัดงาน
วันถ่ายทอดความรู้ (field day)

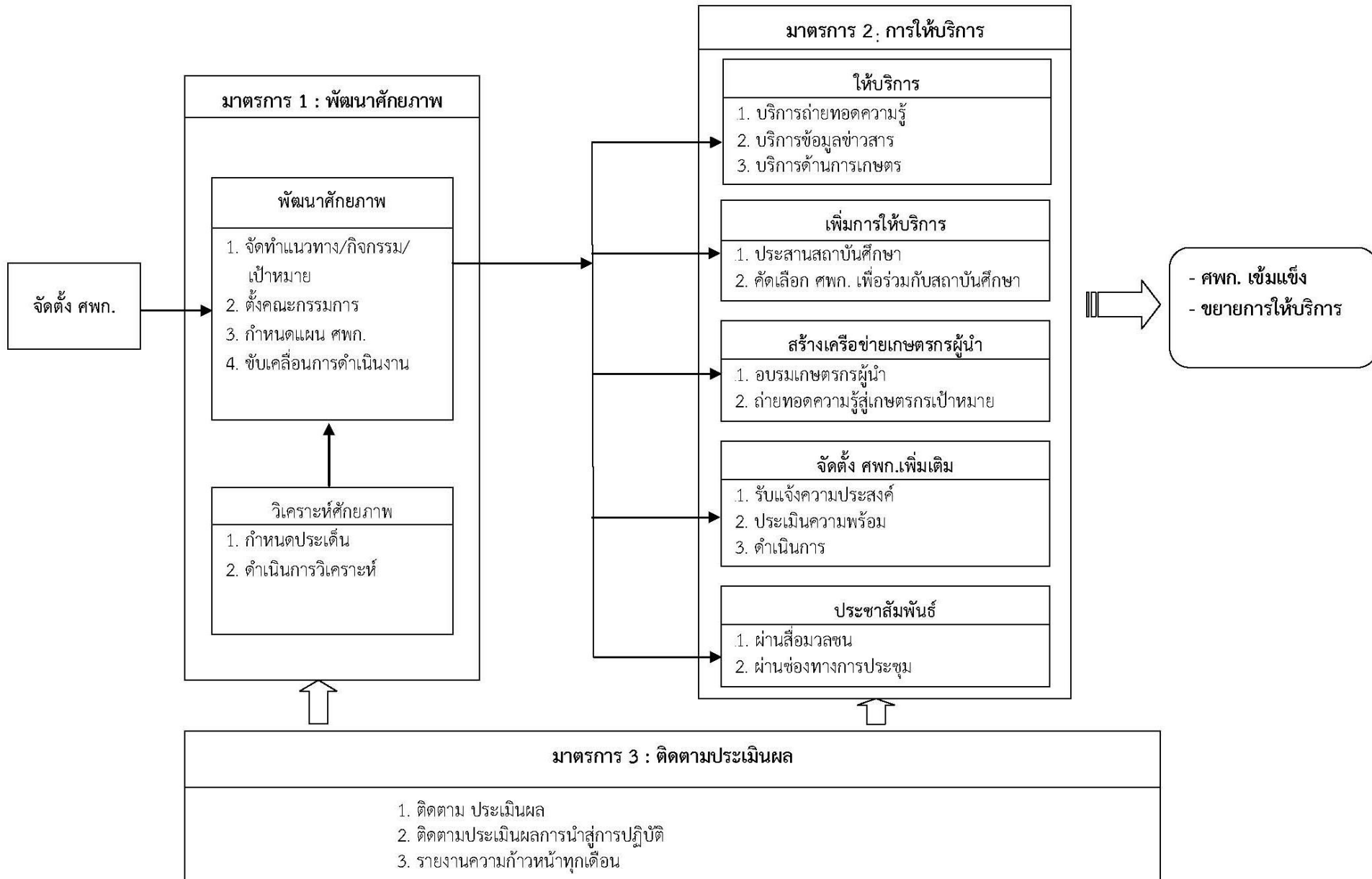
6. ผลสำเร็จที่คาดหวัง

- ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต
- บูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร (ศพก.)

Single Command ทำอะไรบ้าง ?

แผนภาพแสดงกระบวนการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

มาตรการ ที่ 1 : พัฒนา ศพก.

1. วิเคราะห์ศักยภาพ ศพก.

- ตั้งทีมงาน
- ใช้แบบ ศพก. 1-01
- ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนา

2. พัฒนาศักยภาพ ศพก.

- แต่งตั้งคณะกรรมการ ศพก.
- กำหนดแนวทางการพัฒนา/แผนการดำเนินงานของ ศพก.
- ขับเคลื่อนการดำเนินงานของ ศพก.
 - ขับเคลื่อนตามแผนและการบูรณาการ
 - จัดระบบการทำงาน ศพก.

มาตรการที่ 2 : การให้บริการของ ศพก.

1. สนับสนุนการให้บริการของ ศพก.

- ถ่ายทอดความรู้
- ข้อมูลข่าวสาร
- แก้ไขปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน
- ควบคุม กำกับ ประสานหน่วยงาน เพื่อให้ ศพก. ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการที่ 2 : การให้บริการของ ศพก.

2. เพิ่มการให้บริการ

- ประสานความร่วมมือกับ สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิชาการ เอกชน และชุมชน (ประชารัฐ) ในพื้นที่ เพื่อให้มีการร่วมดำเนินการกับ ศพก.
- ทำการวิจัยร่วม
- ขยายผลการวิจัย
- ใช้ ศพก.เป็นสถานที่ฝึกงาน
- ฯลฯ

มาตรการที่ 2 : การให้บริการของ ศพก.

3. สร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้นำเพื่อการขยายผล
4. จัดตั้ง ศพก. เพิ่มเติม ในพื้นที่ที่มีความพร้อมและจำเป็น (ตค. 59 เป็นต้นไป)
5. ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ และผ่านการประชุม

มาตรการที่ 3 : การติดตาม รายงาน และประเมินผล

1. การนำสู่การปฏิบัติของเกษตรกร
2. รายงานความก้าวหน้า ทุกเดือน

ขอบคุณครับ

แผนปฏิบัติการระดับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และระดับ SINGLE COMMAND

เป้าประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ให้มีความเข้มแข็ง
2. เพื่อขยายการให้บริการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

แผนปฏิบัติการระดับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และระดับ SINGLE COMMAND

มาตรการที่ 2 การให้บริการของ ศพก.

2.1 การให้บริการของ ศพก. : จังหวัดให้บริการทางการเกษตรที่สำคัญ เช่น
ถ่ายทอดความรู้การเกษตร การตรวจวิเคราะห์ดิน และรับเรื่องร้องเรียน
เป็นต้น

2.2 เพิ่มการให้บริการของ ศพก. : ระดับกระทรวง ประสานความร่วมมือกับ
สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระดับจังหวัด ประสานความร่วมมือกับชุมชนและ
หน่วยงานในพื้นที่เพื่อดำเนินการร่วมกัน โดยคัดเลือกและดำเนินการในพื้นที่ ศพก. (ระดับ A)

2.3 สร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้นำเพื่อการขยายผล
อบรม ทดลองปฏิบัติ/ถ่ายทอด
จังหวัด -----> เกษตรกรผู้นำ -----> เกษตรกรเป้าหมาย

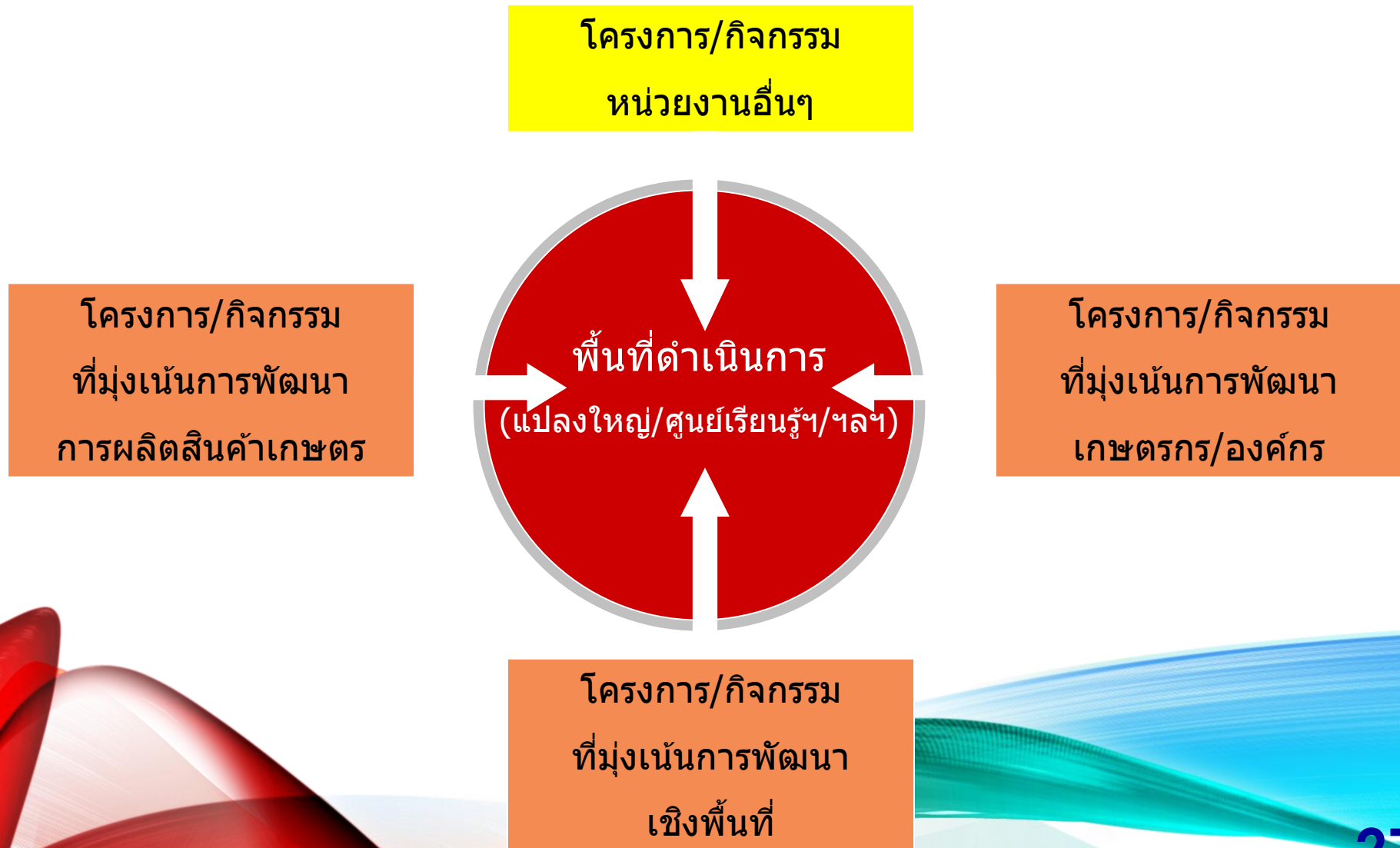
2.4 จัดตั้ง ศพก. เพิ่มเติม :
รับแจ้งความประสงค์ ดำเนินการจัดตั้ง
จังหวัด -----> พื้นที่ -----> ศพก.
ประเมินความพร้อม

2.5 ประชาสัมพันธ์ : ระดับกระทรวง ใช้ Mass Media และ Social Media
ระดับจังหวัด ใช้เวทีการประชุม และหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เป็นต้น

มาตรการที่ 3 การติดตามประเมินผล

การบูรณาการโครงการ/กิจกรรมลงในพื้นที่ดำเนินการ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ขอบคุณครับ

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ชนิดสินค้าหลัก : ข้าว

พื้นที่เป้าหมาย : 173,200 ไร่

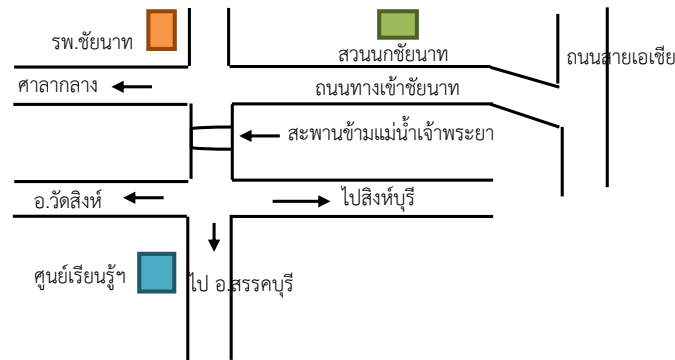
เกษตรกรเป้าหมาย : 8,000 คน

สถานที่ตั้ง : บ้านพระแก้ว หมู่ที่ 10 ตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

พิกัด : Long 100.177 Lat 15.038

ระดับชั้น : A

แผนที่ไปศูนย์เรียนรู้:

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายบุญฤทธิ์ หอมจันทร์ อายุ 43 ปี

บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 10 ต.แพรกศรีราชา อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท

เบอร์โทรศัพท์ : 086-8692243

สถานการณ์ของพื้นที่ : 1. ต้นทุนการผลิตสูง

- ใช้จ่ายการผลิตสูง
- ใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม

2. เมล็ดพันธุ์ไม่มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนา : ● การลดต้นทุนการผลิตข้าว (ต้นทุนไร่ละ 4,550 บาท
มีเป้าหมายลดต้นทุนไร่ละ 450 บาท)

- การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพดี

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

การนำไปใช้ประโยชน์ : ลดต้นทุนการผลิตข้าวได้ไร่ละ 450 บาท

หลักสูตรเรียนรู้ : 1. การลดต้นทุนการผลิตข้าว

2. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพดี

-ตัวอย่าง- ข้อมูลศูนย์เรียนรู้ฯ

ฐานการเรียนรู้ :

1. การดูแลรักษาตั้งแต่ปลูก – การเก็บเกี่ยวและขนส่ง
2. ใช้ข้าวพันธุ์ดี ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ใช้อัตราที่เหมาะสม
3. การเลือกเทคโนโลยีการผลิตข้าวอย่างมีประสิทธิภาพและการลดต้นทุน
4. การวางแผนการทำนาที่เหมาะสมกับพื้นที่
5. สมุนไพรป้องกันกำจัดแมลง และการทำฮอร์โมนไข่
6. การใช้ปุ๋ยถุขนิด ถูกอัตรา ถูกเวลา

แปลงเรียนรู้

เครือข่าย: ศูนย์ส่งเสริมเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน นางลือ-ท่าชัย , ศูนย์ส่งเสริมเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนวัดสิงห์ ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท กรมการข้าว
ชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร: นายเชนกรณ์ผึ้ง เบอร์โทรศัพท์: 082-1639022

: ตัวอย่างข้อมูล

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

- ชื่อศูนย์เรียนรู้ฯ
- ชนิดสินค้าหลัก
- พื้นที่เป้าหมาย
- เกษตรกรเป้าหมาย
- สถานที่ตั้งและพิกัด
- ระดับการพัฒนาศูนย์ฯ
- แผนที่ตั้งศูนย์
- ชื่อเกษตรกรต้นแบบ

- สถานการณ์ของพื้นที่
- แนวทางการพัฒนา
- เทคโนโลยีเด่นของศูนย์
- หลักสูตรการเรียนรู้
- ฐานเรียนรู้
- แปลงเรียนรู้
- เครือข่าย
- ชื่อ จнт.ส่งเสริมการเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลกะลาเส อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง

สินค้าหลัก : ปาล์มน้ำมัน

พื้นที่เป้าหมาย : 44,074 ไร่

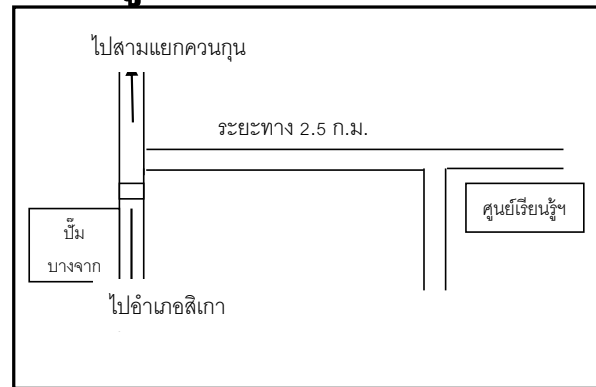
เกษตรกรเป้าหมาย : 1,415 ราย

สถานที่ตั้ง : บ้านหนองใหญ่ หมู่ที่ 5 ตำบลกะลาเส อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง

พิกัด : Longitude 99.34909 Latitude 7.67565

ระดับการพัฒนาของศูนย์เรียนรู้ฯ :

แผนที่ไปศูนย์เรียนรู้ฯ

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายวิวัฒน์ อ่างเต็ก อายุ 55 ปี

บ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 5 ตำบลกะลาเส อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง

เบอร์โทรศัพท์ : 0819789579

-ตัวอย่าง- ข้อมูลศูนย์เรียนรู้ฯ

สถานการณ์ของพื้นที่ : - ส่วนใหญ่ปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน
- มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในพื้นที่ 3 โรง
- เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในการจัดการสวนปาล์มที่เหมาะสม
- ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ไม่คุ้มทุน

แนวทางการพัฒนา : - ลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันไร่ละ 2,000 บาท/ปี
- เพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันจาก 3.3 ตัน/ไร่/ปี เป็นอย่างน้อย 4.0 ตัน/ไร่/ปี
- เพิ่มคุณภาพปาล์มน้ำมันมีเปอร์เซ็นต์น้ำมันดิบ (CPO) ไม่ต่ำกว่า 19 %

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ฯ : - เทคโนโลยีลดต้นทุน-เพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมัน
- การจัดการปาล์มอย่างยั่งยืนตามหลัก RSPO

การนำไปใช้ประโยชน์ : เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

หลักสูตรการเรียนรู้ : 1. การจัดการปาล์มตามอายุ 2. การจัดการปาล์มตามหลัก 5 ดี
3. การจัดการปาล์มอย่างยั่งยืนตามหลัก RSPO 4. การเพิ่มรายได้ในสวนปาล์ม (การเลี้ยงผึ้ง / แพะ)
5. การวิเคราะห์ดินและการผสมปุ๋ยสังเคราะห์ / การผลิตปุ๋ยอินทรีย์
6. การจัดการระบบน้ำในสวนปาล์ม
7. การจัดการ โรคและแมลงในสวนปาล์มน้ำมัน

ฐานการเรียนรู้:

- 1 การจัดการสวนปาล์มน้ำมันก่อนให้ผลผลิต
- 2 การจัดการสวนปาล์มน้ำมันช่วง 10 ปีแรก
- 3 การจัดการสวนปาล์มน้ำมันช่วงหลัง 10 ปี

เครือข่าย:

- ศูนย์เรียนรู้ปุยชุมชนตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสัตหิรา จังหวัดตราด
- วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ผลิตปาล์มอย่างยั่งยืนกะลาเส-วังวิเศษ
- วิสาหกิจชุมชน เทพพิทักษ์ปาล์ม
- บริษัท ลำสูง (ประเทศไทย) จำกัด

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร : นายชัยนาท คงเขียว

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

เบอร์โทรศัพท์ : 0833076076

ฐานเรียนรู้ที่ 1 : การจัดการสวนปาล์มน้ำมันก่อนให้ผลผลิต

ฐานเรียนรู้ที่ 2 : การจัดการสวนปาล์มน้ำมันช่วง 10 ปีแรก

ฐานเรียนรู้ที่ 3 : การจัดการสวนปาล์มน้ำมันช่วงหลัง 10 ปี

ผลการดำเนินงานในช่วง พ.ย.-ธ.ค.58

(ทำความเข้าใจและเตรียมการ)

- ทำความเข้าใจหน่วยงานต่างๆ
- จัดทำและเผยแพร่ข้อมูล ศพก.
- เตรียมการขับเคลื่อน

แผนการดำเนินงานในช่วง ม.ค.-มี.ค.59

(ทำ ศพก.ให้พร้อมและเริ่มขับเคลื่อน)

- ประเมินและจัดระดับ
- ตั้งคณะกรรมการ ศพก.
- จัดระบบการทำงาน
- ทำแผนการดำเนินงาน ศพก.
- พัฒนางองค์ประกอบ ศพก.
- เริ่มให้บริการ

การจัดระดับการพัฒนา

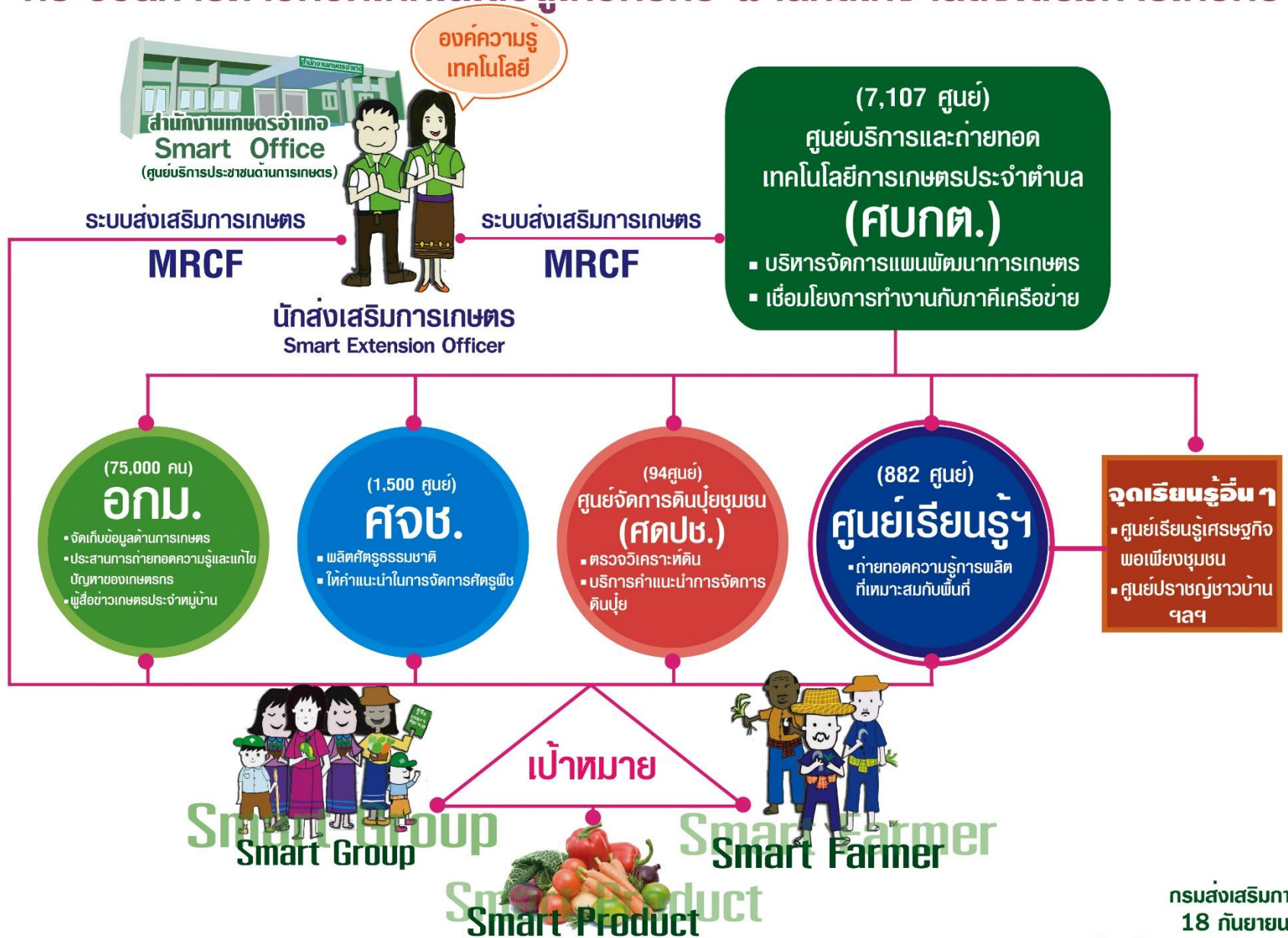
- แต่ละศูนย์มีระดับของการพัฒนาที่แตกต่างกัน
- ประเมินเพื่อจัดระดับการพัฒนาของศูนย์
- ปรับปรุงเพื่อยกระดับศูนย์ให้มีความพร้อมในการให้บริการเกษตรกรในชุมชน
- โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับดี (A) ระดับปานกลาง (B) และระดับพอใช้ (C)

คู่มือการดำเนินงาน ศพก.

- คู่มือบอกอะไร
 - รู้ว่า ศพก.คืออะไร
 - มีเนื้อหากิจกรรมอะไรบ้าง
 - รู้ว่าใครต้องทำอะไร และทำอย่างไร
- เนื้อหาสาระของคู่มือ
 - กิจกรรม ระยะเวลาดำเนินการ และผู้รับผิดชอบ
 - ระบบวิธีการทำงานของ Single Command และหน่วยงานในพื้นที่
 - ระบบวิธีการทำงานของคณะกรรมการ ศพก.
 - การบูรณาการ
 - แบบฟอร์ม ตัวอย่าง และกำหนดส่ง
- คู่มือจัดทำเสร็จแล้ว พร้อมแจ้งสั่งการให้ดำเนินการ

กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกร ผ่านกลไกงานส่งเสริมการเกษตร

ขอบคุณครับ